

EQAVET+ – OHJEELLISET KUVAAJAT: EQAVET-VERKOSTON ASIAKIRJA EQAVET-VIITEKEHYKSEN TÄYDENTÄMISESTÄ

JOHDANTO

Tämän asiakirjan tarkoitus on tukea EQAVET-verkoston jäseniä ja ammatillisen koulutuksen laadunvarmistuksesta kiinnostuneita henkilöitä. Asiakirjan laati vuonna 2016 EQAVET-verkoston kansallisista edustajista ja eurooppalaisista sidosryhmistä koostuva työryhmä. Asiakirja laadittiin ammatillisen koulutuksen laadunvarmistuksen eurooppalaisen viitekehyksen (EQAVET-viitekehys) perustamisesta 18 päivänä kesäkuuta 2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston suosituksen ensimmäisen kohdan mukaisesti. Kyseisessä kohdassa kehoitettiin jäsenvaltioita kehittämään laatuvaatimuksia ja ohjeellisia kuvaajia. Tällä EQAVET-verkoston asiakirjalla ei ole oikeudellista vaikutusta, eikä se muuta suositusta.

Tämä asiakirja vastaa verkoston jäsenten tarpeisiin, EQAVET-verkoston sihteeristön ja verkoston jäsenten välisiin keskusteluihin sekä EQAVET-suosituksen täytäntöönpanosta vuonna 2013 laadittuihin [riippumattomaan arviointiin](#) ja [komission raporttiin Euroopan parlamentille ja neuvostolle](#). Siinä otetaan huomioon EQAVET-verkoston sihteeristön tekemän, suosituksen täytäntöönpanoa koskeneen kyselytutkimuksen¹ tulokset, ja se perustuu jäsenvaltioiden kokemuksiin EQAVET-viitekehykseen perustuvien laadunvarmistusjärjestelmien täytäntöönpanosta.

Sekä EQAVET-verkoston sisäisissä keskusteluissa että vuotta 2013 koskevassa arvioinnissa korostuu monia alueita, joilla selkeyden lisääminen olisi hyödyllistä. EQAVET-verkoston jäsenet ovat tarkastelleet suositusta ja arviointeja huolellisesti ja ovat samaa mieltä siitä, että tämä lisäteksti auttaa niitä, jotka työskentelevät EQAVET-viitekehyksen kanssa linjassa olevan laadunvarmistuksen viitekehyksen parissa. Seuraavista seitsemästä painopistealueesta keskusteltiin ja sovittiin EQAVET-verkoston vuotuisessa foorumissa kesäkuussa 2015. Tässä asiakirjassa käsitellään laadunvarmistusta, joka liittyy

- oppisopimuskoulutukseen/työelämälähtöiseen oppimiseen ja yrityksen sisäiseen koulutukseen
- oppimistulosten määrittelyyn, kuvailun ja arvioinnin prosesseihin
- tutkintojen rakenteeseen ja arvioimiseen ja todistusten myöntämiseen
- oppimistuloksiin liittyviin pedagogisiin prosesseihin
- opettajien ja kouluttajien rooliin laadunvarmistusprosessissa
- menettelyihin, joita käytetään epävirallisen ja arkioppimisen validoinnissa eurooppalaisten/kansallisten tutkintojen viitekehysten mukaisesti
- laadunvarmistussyklin tarkistamisvaiheen suunnitteluun ja parantamiseen.

¹ <http://www.eqavet.eu/gns/what-we-do/statistics.aspx>

ASIAYHTEYS

EQAVET-suosituksen antamisen jälkeen on painotettu enemmän seuraavien seikkojen merkitystä: työelämälähtöinen oppiminen, oppimistulokset, pedagogiikka, jossa keskitytään yksittäisten opiskelijoiden tarpeisiin vastaamiseen, sekä opiskelijoiden mahdollisuus osoittaa useammanlaisissa oppimisympäristöissä saavuttamansa tulokset, mukaan luettuna epävirallisen ja arkioppimisen avulla saavutettujen oppimistulosten tunnustaminen. Tässä muuttuvassa ympäristössä ja vuoden 2015 Riian julklauseman² huomioon ottaen EQAVET-verkosto katsoo, että tarvitaan lisätoimia sen varmistamiseksi, että nämä kehityskulut sisällytetään EQAVET-viitekehysten kanssa linjassa oleviin lähestymistapoihin, joita käytetään sekä koulutusjärjestelmien että ammatillisen koulutuksen järjestäjien tasolla.

EQAVET-suosituksessa esitetään ”työkalulaatikko”, jota voidaan soveltaa laadunvarmistukseen kaikentasoisessa ja -tyyppisessä ammatillisessa koulutuksessa (esimerkiksi oppilaitosmuotoinen opiskelu, työelämälähtöinen oppiminen, oppisopimuskoulutusjärjestelyt, koulutus työympäristöä jäljittelevissä oloissa oppilaitoksessa, yrityksen sisäinen koulutus, epävirallinen ja arkioppiminen, julkisesti ja yksityisesti rahoitettu ammatillinen koulutus, omarahoitteinen ammatillinen koulutus ja tieto- ja viestintäteknologiaan perustuva ammatillinen koulutus). EQAVET-suosituksen joustavuus sekä laadunvarmistussyklin yleisluonteisuus antavat jäsenvaltioille mahdollisuuden kehittää laadunvarmistusta koskevia lähestymistapoja, jotka vastaavat niiden omiin tarpeisiin.

EQAVET-verkosto arvostaa tätä joustavuutta mutta katsoo, että on tarpeen käsitellä lähemmin kohdassa 3 esitettyjen ammatillisen koulutuksen näkökohtien laadunvarmistusta. EQAVET-verkosto katsoo, että on erityisen tärkeää painottaa selkeästi laadunvarmistuksen merkitystä seuraavien asioiden kohdalla: työelämälähtöinen oppiminen, oppimistulosten kehittäminen ja käyttäminen sekä pedagogiset lähestymistavat, joita käytetään ammattiin opiskelevien tukemiseksi. Tässä asiakirjassa käsitellään laadunvarmistussyklin kunkin vaiheen soveltamista näihin koulutuksen/oppimisen näkökohtiin.

Verkosto uskoo tämän asiakirjan täydentävän EQAVET-suositusta ja auttavan jäsenvaltioita vahvistamaan edelleen laadunvarmistusta koskevia lähestymistapojaan EQAVET-suosituksen mukaisesti. Lisäykset on sisällytetty suosituksen tekstiin ainoastaan tiedotustarkoituksessa. Sen selventämiseksi, mikä on suosituksen tekstiä ja mikä EQAVET-verkoston täydentävää tekstiä, kaikki lisäykset on **kirjoitettu punaisella ja korostettu**.

Verkosto kehottaa ammatillisen koulutuksen laadunvarmistuksen kansallisia yhteyspisteitä ja EQAVET-suosituksen muita käyttäjiä käyttämään tätä asiakirjaa laadunvarmistuksen tukemiseksi omassa asiayhteydessään ja ottaen huomioon omat olosuhteensa.

EQAVET+ – OHJEELLISET KUVAAJAT

Näiden ohjeellisten kuvaajien tarkoitus on tukea jäsenvaltioita niiden parhaaksi katsomalla tavalla EQAVET-viitekehysten täytäntöönpanossa. Kuten suosituksessa esitetään, tämä kehoitus perustuu työkalulaatikkopohjaiseen lähestymistapaan, joka voi tukea ammatillista perus- ja /tai jatkokoulutusta. Päätökset seuraavien tietojen käyttämisestä riippuvat kunkin jäsenvaltion

2

http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:VoKDeq3f1ZwJ:ec.europa.eu/education/policy/vocational-policy/doc/2015-riga-conclusions_en.pdf+&cd=1&hl=en&ct=clnk&gl=uk

järjestelmän ominaispiirteistä ja siitä, miten ammatillisen koulutuksen tarjonta on järjestetty. Näitä ohjeellisia kuvaajia voidaan soveltaa ammatillisen koulutuksen tarjonnan kaikilla tasoilla ja monenlaisissa tilanteissa, mukaan luettuna työelämälähtöinen oppiminen, joka sisältää tietojen ja taitojen hankintaa suorittamalla ja pohtimalla tehtäviä ammatillisessa yhteydessä työpaikalla tai ammatillisessa oppilaitoksessa. Lisäksi niitä voidaan soveltaa kouluuotoiseen tarjontaan, oppisopimusjärjestelyihin, elinikäisen oppimisen ohjelmiin, yrityksen sisäiseen koulutukseen sekä epäviralliseen ja arkioppimiseen.

Laatuvaatimukset	Ohjeelliset kuvaajat ammatillisen koulutuksen järjestelmän tasolla	Ohjeelliset kuvaajat ammatillisen koulutuksen järjestäjän tasolla
<p>Suunnittelu perustuu asianomaisten sidosryhmien yhteiseen strategiseen näkemykseen ja sisältää selkeitä päämääriä/tavoitteita, toimia ja indikaattoreita.</p>	<p>Ammatillisen koulutuksen päämäärät/tavoitteet kuvataan keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä, ja ne liittyvät Euroopan tason tavoitteisiin.</p> <p>Työmarkkinaosapuolet ja kaikki muut asianomaiset sidosryhmät osallistuvat ammatillisen koulutuksen tavoitteiden asettamiseen eri tasoilla.</p> <p>Tavoitteet asetetaan ja niiden toteutumista seurataan erityisten indikaattorien avulla (onnistumiskriteerit).</p> <p>Työmarkkinoiden ja yhteiskunnan koulutustarpeiden tunnistamiseen on määritelty mekanismit ja menettelyt.</p> <p>Suunnitellaan tiedotuspolitiikka, jolla varmistetaan laatua koskevien tulosten optimaalinen julkistaminen kansallisten tai alueellisten tietosuojavaatimusten mukaisesti.</p> <p>Henkilöiden pätevyyden tunnistamista, hyväksyntää ja todistusten myöntämistä varten on määritelty normit ja suuntaviivat.</p> <p>Ammatillisia tutkintoja kuvaillaan käyttäen oppimistuloksia.</p> <p>Tutkintojen suunnittelun, arvioinnin, todistusten myöntämisen ja tutkintojen tarkistamisen laadunvarmistusta varten määritellään mekanismit.</p>	<p>Ammatillisen koulutuksen järjestäjien asettamat paikalliset päämäärät/tavoitteet vastaavat ammatillista koulutusta koskevan politiikan eurooppalaisia, kansallisia ja alueellisia tavoitteita.</p> <p>Selkeät päämäärät/tavoitteet on asetettu ja niiden toteutumista seurataan, ja ohjelmat suunnitellaan niiden saavuttamiseksi.</p> <p>Työmarkkinaosapuolia ja kaikkia muita sidosryhmiä kuullaan jatkuvasti paikallisten tai yksilöllisten erityistarpeiden tunnistamiseksi.</p> <p>Vastuu laadunhallinnasta ja kehittämisestä on selkeästi jaettu.</p> <p>Henkilökunta osallistuu aikaisessa vaiheessa suunnitteluun, myös laadun kehittämiseen.</p> <p>Ammatillisen koulutuksen järjestäjät suunnittelevat yhteistyöaloitteita muiden ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja kaikkien muiden sidosryhmien kanssa.</p> <p>Asianomaiset sidosryhmät osallistuvat paikallisten tarpeiden analysointiprosessiin.</p> <p>Ammatillisen koulutuksen järjestäjillä on käytössään selkeä ja avoin laadunvarmistusjärjestelmä</p>

Laatuvaatimukset	Ohjeelliset kuvaajat ammatillisen koulutuksen järjestelmän tasolla	Ohjeelliset kuvaajat ammatillisen koulutuksen järjestäjän tasolla
<p>Toteutussuunnitelmien tekemisessä kuullaan sidosryhmiä ja ne sisältävät selkeitä periaatteita.</p>	<p>Toteutussuunnitelmat on laadittu yhteistyössä työmarkkinaosapuolten, ammatillisen koulutuksen järjestäjien ja muiden asianomaisten eri tasoilla toimivien sidosryhmien kanssa.</p> <p>Toteutussuunnitelmissa on otettu huomioon tarvittavat resurssit, käyttäjien valmiudet ja tueksi tarvittavat välineet ja ohjeet.</p> <p>Eri tasoilla tapahtuvaa toteutusta varten on laadittu ohjeita ja normeja. Nämä ohjeet ja normit sisältävät tutkintojen arvioinnin, hyväksymisen ja todistusten myöntämisen.</p> <p>Toteutussuunnitelmissa on huomioitu erityinen tuki opettajien ja kouluttajien koulutukseen.</p> <p>Ammatillisen koulutuksen järjestäjien vastuu toteutusprosessissa on kuvattu selkeästi ja esitetty avoimesti.</p> <p>Kansallinen ja/tai alueellinen laadunvarmistuksen viitekehys on laadittu, ja se sisältää ammatillisen koulutuksen järjestäjiä koskevia ohjeita ja laatuvaatimuksia, joilla edistetään jatkuvaa parantamista ja itsesääntelyä.</p>	<p>Resurssien sisäinen kohdentaminen tai jako on tarkoituksenmukaista toteutussuunnitelmissa asetettujen tavoitteiden kannalta.</p> <p>Asiaankuuluvia ja osallistavia kumppanuuksia, myös opettajien ja kouluttajien välillä, tuetaan aktiivisesti suunniteltujen toimien toteuttamiseksi.</p> <p>Henkilöstön osaamisen strategisessa kehittämissuunnitelmassa määritellään opettajien ja kouluttajien koulutustarpeet.</p> <p>Henkilöstö osallistuu säännöllisesti koulutukseen ja kehittää yhteistyötä asianomaisten ulkoisten sidosryhmien kanssa tukeakseen valmiuksien kehittämistä ja laadun parantamista sekä tehostaakseen toimintaa.</p> <p>Ammatillisen koulutuksen järjestäjien ohjelmat antavat opiskelijoille mahdollisuuden saavuttaa odotetut oppimistulokset ja osallistua oppimisprosessiin.</p> <p>Ammatillisen koulutuksen järjestäjät vastaavat henkilöiden oppimistarpeisiin käyttämällä pedagogiikkaa ja arviointia koskevia lähestymistapoja, jotka antavat opiskelijoille mahdollisuuden saavuttaa odotetut oppimistulokset.</p> <p>Ammatillisen koulutuksen järjestäjät käyttävät perusteltuja, tarkkoja ja luotettavia menetelmiä arvioidessaan henkilöiden oppimistuloksia.</p>

Laatuvaatimukset	Ohjeelliset kuvaajat ammatillisen koulutuksen järjestelmän tasolla	Ohjeelliset kuvaajat ammatillisen koulutuksen järjestäjän tasolla
<p>Tuloksia ja prosesseja arvioidaan säännöllisesti ja arvioinnin tueksi toteutetaan mittauksia.</p>	<p>Arviointiin on laadittu menettely, joka kattaa sisäisen ja ulkoisen arvioinnin.</p> <p>Sidosryhmien osallistumisesta seuranta- ja arviointiprosessiin on sovittu, ja se on kuvattu selkeästi.</p> <p>Laadun parantamista ja varmistamista koskevat kansalliset tai alueelliset normit ja prosessit ovat asianmukaisia ja oikeassa suhteessa alan tarpeisiin.</p> <p>Järjestelmissä toteutetaan itsearviointia ja tarvittaessa sisäistä ja ulkoista tarkistusta.</p> <p>Varhaisvaroitusjärjestelmät on toteutettu.</p> <p>Tulosindikaattoreita sovelletaan.</p> <p>Tietojen kerääminen on merkityksellistä, säännöllistä ja johdonmukaista niin, että sen avulla voidaan mitata onnistumista ja tunnistaa kehittämisalueet. Tietojen keräämistä varten on laadittu asianmukaiset menettelyt, esim. kyselylomakkeet ja indikaattorit/mittajärjestelmät.</p>	<p>Itsearviointi suoritetaan säännöllisin väliajoin kansallisten ja alueellisten sääntöjen tai puitteiden mukaisesti tai ammatillisen koulutuksen järjestäjien aloitteesta.</p> <p>Arviointi ja tarkistaminen kattaa koulutusprosessit ja tulokset, sisältäen opiskelijoiden tyytyväisyyden ja henkilöstön suoritusten ja tyytyväisyyden arvioinnin.</p> <p>Arviointi ja tarkistaminen sisältää tietojen keräämisen ja käytön sekä asiaankuuluvat ja tehokkaat mekanismit, joilla varmistetaan sisäisten ja ulkoisten sidosryhmien osallistuminen.</p> <p>Varhaisvaroitusjärjestelmät on toteutettu.</p>

Laatuvaatimukset	Ohjeelliset kuvaajat ammatillisen koulutuksen järjestelmän tasolla	Ohjeelliset kuvaajat ammatillisen koulutuksen järjestäjän tasolla
Tarkistaminen	<p>Tarkistamisessa käytettävät menettelyt, mekanismit ja välineet on määritelty ja niitä käytetään koulutustarjonnan laadun parantamiseksi kaikilla tasoilla.</p> <p>Prosesseja tarkistetaan säännöllisesti ja muutossuunnitelmia laaditaan. Järjestelmiä mukautetaan vastaavasti.</p> <p>Tiedot arvioinnin tuloksista julkistetaan.</p>	<p>Opiskelijoiden palaute yksittäisestä oppimiskokemuksesta sekä oppimis- ja opetusympäristöstä kootaan. Tämä sekä opettajien, kouluttajien ja kaikkien muiden asianomaisten sidosryhmien palaute otetaan huomioon jatkotoimia suunniteltaessa.</p> <p>Tiedot tarkistamisen tuloksista julkistetaan laajasti.</p> <p>Palautetta ja tarkistamista koskevat menettelyt ovat osa organisaation strategista oppimisprosessia, tukevat laadukkaan koulutustarjonnan kehittämistä ja parantavat opiskelijoiden mahdollisuuksia.</p> <p>Arvioinnin tuloksista keskustellaan asianomaisten sidosryhmien kanssa, ja asianmukaisia toimintasuunnitelmia toteutetaan.</p>